

Eser İnceleme

Alice Karakterinin Yaşantılarının Mahler'in
Kuramına Göre Ben Gelişimindeki Rolü

Biçe Hazal Özgürdal
Büşra Cansu Doğan
Özge Arıcan
Ezgi Nur Taşın
Beyza Kızılkaya
Merve Topcu
Çankaya Üniversitesi
Fen-Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü

Öz

Bu çalışmada Alice Harikalar Ülkesinde ve Aynanın İçinden (devam romanı) romanlarındaki Alice karakterinin Mahler'in *ayrışma - bireyleşme* kuramı ışığında duygu, düşünce ve davranışlarının ben gelişimindeki rolünün incelenmesi amaçlanmıştır. Mahler'e göre yaşamın ilk altı ayı *normal otistik evre* ve *normal ortakyaşamsal evre* olmak üzere iki evreden oluşur. Altıncı aydan sonraki evre ayrışma - bireyleşme evresi olarak değerlendirilmiştir. Ayrışma-bireyleşme evresi; *farklılaşma, alıştırma, yeniden yakınlaşma ve bireyliğin pekişmesi ve coşkusal nesne sürekliliğinin başlangıcı* olarak dört alt evreden oluşmaktadır. Her iki roman da Alice karakterinin rüyaları üzerine kurulmuştur. Bu sebeple, romanlardaki imgeler üzerinden yorumlama yapılmıştır. Bu çalışmada Mahler'in kuramının yanında birçok literatür bulgusundan destek alınarak, özellikle Alice karakterinin bireyleşmesi ve ben gelişimine odaklanılmıştır. Alice karakterinin maceralar boyunca yaşadıkları doğrultusunda bireyleşmesinin tamamlandığı düşünülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Mahler, ayrışma - bireyleşme, Alice Harikalar Ülkesinde, Aynanın İçinden, ben gelişimi

A Critical Review of “Alice in Wonderland” based on Mahler’s Theory:
The Role of Alice’s Adventures in Self-Development

Bige Hazal Özgürdal

Büşra Cansu Doğan

Özge Arıcan

Ezgi Nur Taşın

Beyza Kızılkaya

Merve Topcu

Çankaya University

Faculty of Arts & Sciences, Department of Psychology

Abstract

In the current paper, it was aimed to understand and conceptualize the role of Alice’s emotions, thoughts, and behaviors in her self-development through Mahler's separation – individuation theory and other relevant literature. According to Mahler, the first six months of life consists of two stages, namely, normal autistic phase and normal symbiotic phase. The stage after the sixth month was considered as separation - individuation phase. Separation - individuation phase consists of four sub-stages differentiation, practice, re-rapprochement and consolidation of individuals and continuity of enthusiastic objects. The novels entitled as “Alice in Wonderland” and “Alice Looking through Glasses” were evaluated for these aim. Both novels are based on the dreams of Alice. Therefore, interpretations are based on symbols or images in the novels. Alice’s self-development and individuation were emphasized. It was thought that Alice approached her separation – individuation throughout her adventures.

Keywords: Mahler, separation - individuation, Alice in Wonderland, Alice Looking Through Glasses, self- development

Alice Karakterinin Yaşantılarının Mahler'in Kuramına Göre Ben Gelişimindeki Rolü

Alice Harikalar Ülkesinde Kitabı Künyesi

Yazarı: Lewis Carroll
Orijinal İsmi: Alice's Adventures in Wonderland
Basım Yılı: 1992
Çevirmen: Tomris Uyar
Ülke: İngiltere
Özgün Dili: İngilizce
Türü: Roman
Sayfa Sayısı: 156
Yayınevi: Can Yayınları

Aynanın İçinden Kitabı Künyesi

Yazarı: Lewis Carroll
Orijinal İsmi: Alice through the Looking Glass
Basım Yılı: 2001
Çevirmen: Tomris Uyar
Ülke: İngiltere
Özgün Dili: İngilizce
Türü: Roman
Sayfa Sayısı: 176
Yayınevi: Can Yayınları

Ben gelişimiyle ilgili en kolay anlatım bireyin "ben kimim?" sorusuna verdiği cevapla açıklanabilir (Atak, 2011). Doğumdan itibaren insanlar benlik gelişimi açısından sürekli bir değişim yaşayabilmektedirler. Kişinin hayatı süresince yaşadıkları ve deneyimledikleri benliğin oluşumunda rol sahibidir (Çevik ve İlhan, 2013). Mahler'e (1968) göre çocuğun ben ve öteki ayrımını yapabildiği seviyeye ulaşması, benlik gelişiminin önemli bir noktası olarak ifade edilmektedir. Mahler, yeni doğan bebeklerin kişilik gelişimlerini analitik kökenli anlatmaktadır. Mahler'e göre nesne (bakım veren) ve özne (bebek) ilişkisi arasında bir ortak yaşam ilişkisi vardır ve bu bebeğin anneye bir olma duygusunun başlamasıyla oluşmaktadır (Mahler, Pine ve Bergman, 2003). Bebek yaşı ilerledikçe bir olma duygusundan arınmakta ve bireyleşmeye başlamaktadır. Bebek bireyleşmek için kendini güvende hissettiği yere kadar anneye arasında optimal bir mesafeye ihtiyaç duymaktadır. Böylece bebek, bir yandan kendi bağımsızlığını geliştirirken diğer yandan annesiyle yakın olma durumunu da korumaktadır. Bebek bu dönemde annesiyle arasındaki ilişkiyi içselleştirmektedir. Mahler, hayatın ilk 36 ayını ayrışma - bireyleşmenin aşamalı bir süreci olarak görmüştür ve buna bağlı olarak normal gelişim basamakları oluşturmuştur (Mahler ve ark., 2003). Ayrışma - bireyleşme döneminin ilk öncülü doğumdan sonra ilk bir ayı kapsayan normal otistik evre, ikinci öncülü ise normal ortakyaşamsal evre olarak adlandırılmaktadır. Son evre ayrışma - bireyleşme evresidir ve dört alt evreden oluşmaktadır (Mahler ve ark., 2003).

Çalışmada Alice Harikalar Ülkesinde ve Aynanın İçinden romanlarındaki Alice karakterinin yaşadığı maceraların Mahler'in kuramı temelinde ele alınması amaçlanmıştır. Kuram ile paralellik gösterdiği düşünülen maceralar üzerinde durulmuş ve Alice'in yaşadıklarından yola çıkarak, Alice'in bireyleşme evresine odaklanılmıştır. Bu amaç doğrultusunda Alice incelenirken ayrışma - bireyleşmenin ilk öncülü olan normal otistik evre ve normal ortakyaşamsal evre özelliklerinden bahsedilmiş, Alice ile ilişkisi kurulurken ayrışma - bireyleşmenin alt evre özelliklerini netleştirmek adına gerekli görüldüğü yerlerde bu öncül evrelerden destek alınmıştır. Ek olarak nesne sürekliliği yorumlanması, nesnelere net olmaması sebebiyle yapılamamıştır. Bu kitapların seçilmesinin nedeni

Alice karakterinin bireyleşmeye olan tutkusunun yoğun bir şekilde gözlemlenebilmesi ve kitapların çocuk romanı olarak yayımlanması dışında yetişkinlere de yönelik olduğunun düşünülmesidir.

Alice Harikalar Ülkesinde: Kitabın Künyesi

Yazarı: Lewis Carroll

Orijinal İsmi: Alice's Adventures in Wonderland

Basım Yılı: 1992

Çevirmen: Tomris Uyar

Ülke: İngiltere

Özgün Dili: İngilizce

Türü: Roman

Sayfa Sayısı: 156

Yayınevi: Can Yayınları

Kitabın İçeriği

Birinci roman olan Alice Harikalar Ülkesinde, Alice ve ablasının bankta otururken Alice'in ablasının dizinde uyuklamasıyla başlamaktadır. Alice, rüyasında yanlarından beyaz bir tavşanın konuşarak, saatine bakarak ve koşarak geçtiğini görür. Alice tavşanın bir deliğe girdiğini fark eder ve tavşanın peşinden gider. Alice kendini pek çok kapının ve bir anahtarın olduğu odada bulur. Anahtar hiçbir kapıya uygun olamayacak kadar küçüktür. Ancak Alice, birçok denemeden sonra anahtarla uygun olan küçük bir kapı görür. Aynı zamanda masanın üzerinde "*beni iç*" yazısı bulunan bir şişe bulur ve şişedeki içeceği içer. Alice'in boyu içeceğin etkisiyle giderek küçülür kapıdan geçebilecek boyuta ulaşır ancak anahtarı masada unutur. Daha sonra, üzerinde "*beni ye*" yazan bir kek bulur. Kekten büyük bir parça yedikten sonra da boyu bir dev kadar uzar. Bu şekilde birkaç denemenin ardından Alice doğru boyuta ulaşır ve kapıdan geçmeyi başarır, daha sonra kendisini Harikalar Ülkesinde bulur. Alice, beyaz tavşanı takip etmeye devam eder; şapkacı ve beyaz tavşanın verdiği çay partisine katılır. Bir süre sonra partiye Beyaz Kraliçe de katılır ve burada Beyaz Kraliçe ile tanışır. Beyaz Kraliçe'nin bir de kız kardeşi Kızıl Kraliçe vardır. Kızıl Kraliçe ve Beyaz Kraliçe tam olarak zıt karakterlerdir. Beyaz Kraliçe, ülkenin iyiliği için çabalayan, iyi bir karakterdir. Kızıl Kraliçe ise, tam tersine bencil, tehditkâr bir karakterdir. Öyle ki, yapılan en ufak bir hatada bile "*uçurun kafasını*" diyebilecek kadar kötüdür. Yönetim sırası Beyaz Kraliçe'de olmasına rağmen, Kızıl Kraliçe ülke yönetimini haksız bir biçimde ele almıştır ve yönetim Kızıl Kraliçe'ye geçmiştir. Ancak Kızıl Kraliçe ülkeyi kötülükle ve tamamen kendi çıkarlarına uygun olacak şekilde yönetir. Artık bir şeyler yapması gerektiğine karar veren Beyaz Kraliçe; ülkeye barış ve iyilik getirmek için yönetimi Kızıl Kraliçe'den almaya karar verir. Bunun için ise Alice'in yardımına ihtiyacı vardır hatta, yönetimi Beyaz Kraliçe'ye verebilecek olan tek kişi Alice'dir (Carroll, 1992; 1998). Beyaz Kraliçe iyiliği imgeler iken, Kızıl Kraliçe ise kötülüğü imgeler. Bu imgelemelerden çalışmanın devamında detaylı olarak bahsedilecektir.

Aynanın İçinden: Kitabın Künyesi

Yazarı: Lewis Carroll

Orijinal İsmi: Alice Through the Looking Glass

Basım Yılı: 2001

Çevirmen: Tomris Uyar

Ülke: İngiltere

Özgün Dili: İngilizce

Türü: Roman

Sayfa Sayısı: 176

Yayınevi: Can Yayınları

Kitabın İçeriği

İkinci roman Aynanın İçinden’de Alice yedi buçuk yaşında bir kız çocuğudur. Alice kedileriyle oyun oynarken adı Kitty olan kedisinin yaptığı yaramazlıkları için ona ceza vereceğinden söz eder. Ailesinin kendisine verdiği cezalar birikirse bütün yıl cezalı olacağından bahseder. Alice’in Harikalar Ülkesine geçişi kedileriyle bu konuşmaları yaparken, odadaki aynanın içinden kendi deyimiyle Ayna - Ev’e geçişiyle başlar. Bu Ayna - Ev, oyun oynadıkları odanın aynasıdır. Fakat eşyalar ters yerleştirilmiştir (tıpkı aynadaki yansıma gibi) ve zaman da ters akmaktadır. Alice ilk olarak anne - babasının burada olmadığını istediği gibi davranabileceğini fark eder, “beni aynadan görmeleri, ama erişmemeleri ne keyifli olacak” diye düşünüp sevinir.

Ayna-Ev’in içinde satranç taşları, Beyaz Kraliçe ve Kırmızı Kral bulunmaktadır ve Alice satranç tahtası üzerinde kraliçe olmak için bir savaşa başlar. Ayna-Ev’den dönmeden önce Alice bahçeye çıkmak ister ve bir tepe görür. Tepeye çıkmak ister ve her deneyişinde patikalar Ayna-Ev’e geri döner. Alice hiç pes etmez ve başka yollar denemeye devam eder. Bu farklı yolların her birinde Alice kendini farklı maceralarda bulur. Konuşan çiçeklerin bulunduğu bir yerde kendi çiçeklerinin neden konuşmadığını sorgular. Alice bu durumu şaşkınlıkla karşılar ve kendi dünyasının farklı olduğundan bahseder. Başka bir macerada Alice çok karanlık bir ormana varır, girmek istemez ama kraliçe olma isteği yüzünden girmeye karar verir. Bu ormandaki hiçbir şeyin ismi yoktur.

Alice hem onların isimleri olmamasına çok şaşırır, hem de kendisinin bir ismi olup olmadığını konusunda tereddüt yaşar. Daha sonra Eciş ve Bücüş ile karşılaşır. Eciş Alice’in sadece Kral’ın düşündeki şeylerden biri olduğunu gerçek olmadığını söyler. Alice “gerçeğim ben” diye ağlamaya başlar. Daha sonra Kızıl Kraliçe ile yola devam eder ve kraliçenin tüm isteklerini, hatta buyruklarını yerine getirir ve ona itaat eder. Bir süre sonra Alice Kızıl Kraliçe’nin dediklerine uymak istemez ve kraliçe olmak ister. Sonrasında Alice “Beyaz Şövalye” ve “Kızıl Şövalye” ile karşılaşır ve onlardan savaşın kurallarını öğrenir. Sonucunda Alice sekizinci kareye gelir ve kraliçe olur. Yanında Alice’e baskı uygulayan Beyaz ve Kızıl Kraliçe vardır. Alice bu baskılara dayanamayıp Kızıl Kraliçe’yi tutup sallar, her şey bulanıklaşır ve Alice uyanır. Bu kitapta Alice yaşadıklarından sık sık ders çıkarttığından ve uyandığında çıkarttığı dersleri uygulayacağından bahseder (Carroll, 2001).

Çalışmanın bundan sonraki kısmında Mahler’in kuramı temelinde Alice Harikalar Ülkesinde ve Aynanın İçinden romanları birlikte ele alınarak Alice karakterinin yaşadıklarının incelenmesi hedeflenmiştir.

Mahler için ayrışma - bireyleşme döneminin ilk öncülü, normal otistik evre olarak adlandırılmaktadır. Bu dönem doğumla başlayıp ilk bir ayı kapsamaktadır. Bu evrede bebeklerin

daha çok uyduğunu görürüz. Bu zaman dilimi Alice için hikâyenin başladığı ablasının kucağında uyuduğu zamana denk gelebilir. Alice henüz hayatın farkına varmamıştır. Bu dönem annenin bakım ve ilgisi yeni doğan bebeği zarar gelebilecek iç ve dış faktörlerden korumaktadır. Annenin ulaşılabilir olmadığı durumlarda ilerleyen dönemlerde panik tepkiler ve tedirginlik durumları görülebileceği ön görülmüştür (Mahler ve McDevitt, 1980). Ek olarak, Alice'in hikayenin ilerleyen dönemlerinde yabancılar karşısında ağlama ve gerginlik gösterme gibi tepkiler verdiği görülmektedir. Bu tepkilerin, Alice ve annesinin istenilen düzeyde bağ kuramadığının göstergesi olabilir. Normal otistik evrede anne bir yandan yeni doğanı iç ve dış zararlardan korurken bir yandan da bedensel algıların dışarıya yönelmesine katkıda bulunur. Bu durum yeni doğanın dış dünyayı keşfetmesini sağlamaktadır (Mahler ve McDevitt, 1980). Alice'in tüm maceralarında dış dünyayı keşfetme isteğini net bir şekilde görüldüğü söylenebilir. Hikâyenin uyuduğu süreçte geçmesinin normal otistik döneme işaret ettiği, Alice'in dış dünyayı keşfetme isteği karşısında iç ve dış uyaranlara ve bu uyaranların yaratacağı panik ve tedirginlik açısından koruyucu rolü olduğu düşünülmüştür.

Ayrışma - bireyleşme döneminin ikinci öncül evresi ise normal ortakyaşamsal evredir. Bu evrede bebek, bakım veren kişiyi yavaş yavaş algılamaya başlamaktadır. Dış dünyaya bağlı olduğunu algılayan bebekler, dikkatlerini zaman zaman dış dünyaya yöneltmektedirler ancak en çok anne ve annenin ilgili olduğu şeylere odaklanmaktadırlar (Vahip, 1993). Anne ile bir olma arzusuna sahiptir. Bu dönemin en belirgin özelliği, bebeğin anne ile duygusal bir bağ oluşturma yetisi kazanması olarak görülmektedir. İlerleyen zamanlarda oluşturulacak ilişkilerdeki bağ kurma yetisi anneye oluşturulan duygusal bağ yetisi ile ilişkilidir. Bu dönemin sorunsuz bir şekilde atlatılması bir sonraki dönem yani ayrışma - bireyleşme döneminde bebeğin bakım verenden ayrılmasının kilit noktasını oluşturmaktadır (Mahler ve McDevitt 1980). Hikâyede, Alice'in neyle karşılaşacağını bilmediği halde önünde durduğu ve harikalar ülkesine giden kapının dış dünyayla arasında bir engel oluşturduğunu görmek mümkündür. Bu kapının, bebeğin iç ve dış dünyasını ayıran bir işlevi olduğu söylenebilir. Bu engeli aşması için ise uygun şekilde, yeteri kadar ve dengeli bir şekilde beslenmesi, aynı zamanda diğer ihtiyaçlarının karşılanması gerekir. İhtiyaçları giderilen bebeğin dış uyaranlara yönelmesi, annenin ilgili olduğu dış dünyadaki uyaranları keşfetmesi ve anne ile bağ kurma yetisine hizmet etmesi beklenmektedir. Bu süreçte ihtiyaçlarını ve engellenmişliğini ağlayarak ifade eden Alice yeterli kaynaklara sahip olduğunda bu engeli aşabilecek ölçülere kavuşabilir ve keşif süreci böylece başlar. Bu dönem yeni doğanın uyanık hayatının odağı ve dengeleşime ulaşmak için gösterdiği sürekli çabadır. Annenin bakımının sağladığı doyumlar, bebeğin deneyiminin zamanla "haz veren" / "iyi" niteliğiyle, "acı veren" / "kötü" niteliği arasında ayırım yapmasına yardımcı olur (Mahler ve Gosliner, 1955). Daha sonra oluşacak bölünme mekanizmasının temellerinin atıldığı söylenebilir. Bölme mekanizması duyguları, yaşanan olayları veya insanları bölerek algılama savunmasıdır. Kişi bölmeleme yaptığında çatışma halindeki durumları aynı anda yaşayabilir (McWilliams, 2009). Kişi veya olay, sevgi ya da nefret ilişkisi içerisinde karıştırılmaz ve dönüşümlü olarak mutlak iyi ve mutlak kötü olarak düşünülür (Mahler ve ark., 2003). Beyaz Kraliçe ve Kızıl Kraliçe olarak bahsedilen iyi ve kötü imgeleri Alice'in anne temsili olarak düşünülmüştür. Alice'in de annesini mutlak iyi ya da mutlak kötü olarak kabul etmediği ve annesini Beyaz ve Kızıl Kraliçe olarak böldüğü görülmüştür. Burada Beyaz Kraliçe Alice'in temel gereksinimlerini karşılayan, onunla ilgilenen anne iken; Kızıl Kraliçe onun fiziksel ya da duygusal gereksinimlerini karşılamayan bir anne

modeli değildir. Burada Alice'in annesini kötü yani Kızıl Kraliçe olarak ayırdığı nokta, annesinin onun ayrı bir birey olmasını kısıtlayan yönleridir. Bölme mekanizmasının, bu noktada iyi anneden ihtiyaç duyduğu bakımı sağlarken; merak duygusuna karşın kendisini kısıtlayan kötü anne ile savaşıyor dış dünyayı keşfine olanak sağladığı için ayrışma ve bireyleşme sürecine hizmet ettiği düşünülmüştür.

İlk evre olan farklılaşma evresinin, beş ve dokuz ay arası zaman diliminde görüldüğü bilinmektedir. Bu dönemde bebeğin etrafına karşı bir merak içerisinde olduğu söylenmektedir. Bebek dış dünyayı keşfetmeye başlamakta ve bununla birlikte dış dünyaya karşı bir farkındalık kazanmaktadır. Bundan dolayı bu dönem için yumurtadan çıkma terimi kullanılmaktadır (Mahler ve ark., 2003). Alice'in beyaz tavşanı takip edip onun ardından tavşanın girdiği deliğe hiç tereddüt etmeden girmesi, neyle karşılaşacağını bilmediği halde Harikalar Ülkesi'ne giden kapıdan geçmesi, ne olduğunu bilmediği yiyecekler ve içecekleri tüketmesi görülmektedir. Bu bilgiler doğrultusunda Alice karakterinin çok meraklı bir yapıya sahip olduğu ve çevreyi keşfetme davranışlarının olduğu gözlemlenmiştir. Çevreye karşı aşırı merak hali artık anneyle ayrışmaya başladığının göstergesi olarak görülmektedir (Mahler ve McDevitt, 1980). Farklılaşma evresinde görülmeye başlanan bir diğer davranış ise bebeğin yabancılara verdiği tepkilerdir. Yabancılara verilen tepkilerin Mahler'in kuramının ikinci öncülü olan normal ortakyaşamsal evrede anne ve bebek arasındaki kurduğu ilişkiyle alakalı olduğu düşünülmektedir. Normal ortakyaşamsal evrede anne ile iyi bir ilişki geliştirememiş bir bebekte yabancılara karşı olumsuz keşfetme davranışı gözlemlenmektedir. Bu evredeki bebeklerde, yabancı kişi ve durumlara karşı tepki gösterme davranışı görülmektedir (Mahler ve McDevitt, 1980). Alice'in karşılaştığı zorluklarda sürekli ağlaması yabancılara tepki göstermesi ile bağdaştırılabilir. Alice'in nesneyle ilişkisinin dengeli olmadığı, yaşadıklarına ağlayarak tepki vermesinden ve keşfetme arzusu olmasına rağmen keşfetme davranışları sergileyememesinden yola çıkarak düşünülmüştür. Örneğin, Alice Harikalar Ülkesi'ne gittiğinde kendini anlatamadığı durumlarda ya da en ufak bir zorlukla karşılaştığında ağlamaya başlamaktadır. "Beni ye" etiketli keklerden fazlaca yiyip bir dev boyutuna gelene kadar büyüdüğünde, bu durumun onda yarattığı şok etkisi ile saatlerce ağlamakta ve "beni iç" etiketli şuruplardan içip küçüldüğünde de ağladığı zaman oluşan su birikintileri minik bir gölet oluşturmaktadır. Alice küçüldüğünde bu göletin içinde boğulacak duruma gelmektedir. Bu bilgiler doğrultusunda Alice'in yalnız başına, bilmediği bir ortamda yaşadığı sıkıntılara verdiği aşırı tepkiler yabancılara karşı veya yabancı bir ortamda tolere edebileceğinden daha fazla gerginlik yaşadığı için verdiği düşünülmektedir. Ayrıca, bu evrede gözlemlenen yabancı kaygısına karşın merak duygusunun olması ve keşfetme isteği bölme mekanizmasına örnek verilebilir. Bölmeleme, Alice'in zarar görmeye yönelik kaygısına rağmen merakını yaşatmasına neden olur. Bu sayede deneme - yanılma davranışlarını gösterebildiği ve sürdürebildiği söylenebilir.

Ayrışma - bireyleşme döneminin ikinci alt evresi alıştırma evresidir. Bu dönem dokuz ve on beşinci aylar arasında görülmektedir. Bu dönemde bebeğin bakış açısı değişmekte, davranışlarının daha amaca yönelik olduğu görülmektedir. Bebek anneye optimal mesafe bırakarak uzaklaşmaya başlamaktadır. Bebeğin anne ile güveni sağladıktan sonra uzaklaştığı, ancak tekrar annenin yanına döndüğü gözlemlenmektedir. Bebeğin anneye olan yaklaşma ihtiyacı, yakıt ikmali olarak tanımlanmaktadır (Mahler ve ark., 2003). Alice'de görülen yakıt ikmali romandan çıkarımlar yardımıyla şu şekilde gözlemlenmiştir: Alice romanın pek çok yerinde kendi kendine konuşmakta, kendine kızmakta, hatta kendini yumruklamaktadır. Örneğin, "hadi hadi böyle ağlamanın ne

yararı var' ... 'hemen sussan iyi edersin' ... 'kendine bak da utan, senin gibi koskoca bir kız, böyle ağlar mı, kes diyorum sana'" (Carroll, 1992). Bu yakıt ikmal Alice üzerinden şöyle değerlendirilmektedir: Anneyi kendi içinde içselleştirdiği, herhangi bir sorun veya karşılaştığı yabancı kişi ve nesnelere karşı kendi kendini telkin ederek yakıt ikmalini bu yol ile sağladığı görülmektedir. Bu davranış ile de annesiyle olan ilişkisini taklit ettiği söylenebilir.

Alıştırma evresinde gözlemlenen bir diğer nokta ise narsisizmin ortaya çıkmasıdır. Narsistik yapıdaki temel eksikliğin anne - çocuk ilişkisinden kaynaklandığı düşünülmektedir (Mahler ve ark., 2003). Bebeklik dönemi olarak tanımlanan 0 - 2 yaş, çocuğun fiziksel, zihinsel ve duygusal açıdan en hızlı geliştiği dönemdir. Bu nedenle, bu dönemde çocuğun sadece fiziksel gereksinimlerinin giderilmesi yeterli değildir (Tüzün ve Sayar, 2006). Narsisizmin oluşmasında etken faktörlerden biri ailenin çocuktan çok fazla bir beklenti halinde olması olarak görülebilir. Bu durum çocuğun yapamayacağı şeyler konusunda hedef konulması olarak örneklenebilir. Bu hedefler karşısında çocuk stresli ve kaygılıdır. Bundan dolayı çocuk olduğundan daha farklı görünmeye çalışır ve rol yapma ihtiyacı hissetmektedir (Tarhan, 2012). Alice'in kendi kendisine konuşmasında annesi ile ilişkisini taklit ettiği varsayımı üzerinden ilerlendiğinde, Alice'in gelişiminden öncesi bir dönemde kendisini olumsuzlayarak yatıştırma öğrendiği ve gerginlik sırasında ihtiyaç duyduğu yakıt ikmalleri boyunca bu durumu pekiştirdiği söylenebilir. Ayrıca romanda Alice, arkadaşı Mabel'i pek çok açıdan ağır bir şekilde eleştirmektedir. "Eh, belli artık ben Mabel'im... Demek gidip o daracık evde oturacağım, oynayacak oyuncaklarım olmayacak" ve "Hayır ben Mabel de olamam, çünkü ben çok şeyler biliyorum, onusa bildiği şeyler öyle az ki." (Carroll, 1998). Romandan alıntılanan bu kısımlarda görülebileceği gibi Alice, Mabel'in yaşadığı evi kendi eviyle kıyaslamakta ve asla onun yaşadığı gibi bir evde yaşayamayacağını belirtmektedir. Aynı zamanda Mabel'i bilgi yeterliliği açısından da eleştirmektedir. Bu örnekte ise Alice'in annesinin yetersizlik olarak tanımlanmış olabileceği konularda annesini taklit ederek başa çıkmaya çalıştığı düşünülmüştür. Narsistik yapılar annenin bu tutumuna bir savunma olarak "büyüklenmeci kendilik" geliştirirler (Kernberg, 1975). Alice'in yabancı olan karşısındaki tutumu, bakım veren ile ilişkisinin bir yansıması olarak ele alındığında bakım vereninin de narsistik özellikler gösteriyor olabileceği kanaatine varılmıştır. Bakım verenin çocuğa mükemmeliyetçilik yüklediği varsayılabilir. Bu durumun çocuğun "sorun bende mi?" diye düşünüp kendisine kızmasına sebep olduğu düşünülebilir. Bu bilgilerden ve örneklerden yola çıkarak, Alice ve nesne arasındaki ilişkinin beklenen şekilde ilerlemediğini öngörebiliriz. Yetersiz sayılabilecek bu ilişkiden ötürü Alice'in büyüklenmeci kendilik geliştirmiş olabileceği, büyüklenmeci kendiliğinin "iyi annenin" bir uzantısı olabileceği ancak yabancı gerilimi yaşadığı zamanlarda yakıt ikmal ihtiyacı sırasında "kötü annenin" taklit edilmesi ile ayrışmanın zorlaştığı bir kısır döngünün takip ettiği söylenebilir.

15. ve 24. ayları kapsayan, ayrışma - bireyleşme döneminin üçüncü alt evresi yeniden yakınlaşmadır. Bu dönemde çocuk hem dünyayı keşfetmek istemektedir hem de bunun için anneden ayrılması gerekmektedir. "Nasıl oluyor da hepimiz bu kadar güzel konuşabiliyorsunuz?" ... 'Bahçede benden başka birileri var mı?' ... 'Benim gibi mi?'" (Carroll, 2001) cümlelerinden yola çıkarak, Alice'in yaşadığı maceralar sırasında karşılaştığı tüm karakterler ile olan diyalogları, onlara sürekli sorular sorması, bu yolla ortamı keşfetme ve merakını giderme isteğinin yanı sıra kendisiyle bir karşılaştırma, ortamda kendine bir benzerlik yaratma, bulma ve katma ihtiyacı içinde olduğu ve bu alt evre özellikleri ile benzerlik gösterdiği

düşünülmektedir. Ayrıca bu dönemde bebeğin anneye ihtiyacı olduğu vurgulanmaktadır. Bebek bu dönemde anneye yaklaştıkça annenin kendisini yutacağını düşünmektedir ve bu düşünce yutulma korkusu olarak tanımlanmıştır (Mahler ve ark., 2003). “Kimsenin tutsağı olmak istemiyorum ben Kraliçe olmak istiyorum.” (Carroll, 2001) cümlesinin Aynanın İçinden kitabında birçok kez geçtiği görülmektedir. Tutsak olmak birinin esiri olup kendi kararlarını verememek, kişiliğini sergileyememek olarak düşünüldüğünde bu alt evrede görülen yutulma korkusuyla benzerlik göstermektedir. Yürümeyle birlikte hareket kapasitesi artan ve sembolik düşünebilme yetisinin başlamasıyla bebekte kendini fark etme, farklı olduğunu düşünme yetisi kazanılmaktadır (Mahler ve McDevitt, 1980). Çocuğun konuşmaya başlamasıyla birlikte daha amaçsal oyunlar gözlemlenmekte ve zaman algısının geliştiği görülmektedir (Mahler ve ark., 2003). “... Alice bunları diyecekken, şişler birden küreğe dönüştü, kendini küçük bir sandalda, iki kıyı arasından süzülürken buldu...” (Carroll, 2001) cümlesinden yola çıkarak Alice’in, işlevine göre oyundan sembolik oyuna geçmiş olduğu ve amaca göre oyunu oluşturduğu söylenebilir. Piaget’e (1962) göre sembolik oyun modelinde -mış/-miş gibi oyun oynama ve ikame nesnelere kullanımını bulunmaktadır. Şişlerin (ikame nesnesinin) küreğe dönüşmesi Alice’in yolculuğunda sandalı kullanabilmesinin tek yoludur. Bu sebeple Alice amaca yönelik düşünmüş ve sembolik olarak şişleri kürek olarak kullanmış ve oyunu, dolayısıyla rüyasını kurgulamıştır.

Yeniden yakınlaşma evresinde çocukta görülen belirgin durumlardan bir diğerinin ise çocuğun cinsel farklılıkları görmeye başlaması olduğu söylenmektedir. Cinsel farklılıkları görme, çocuğun kendi beden farkındalığı kazanmasının önemli bir faktörü olduğu düşünülmektedir (Mahler ve McDevitt, 1980). Alice ile ilgili yapılan önceki araştırmalarda Alice’in rüyaları Freud’un psikanalitik kuramına göre açıklanmıştır. Freud’a (1996) göre, rüya bilinçaltının etkisi altındadır ve bunların çoğu cinsellikle ilgilidir. Bu rüyalar, cinsel dürtü ve isteklerimizin üstü kapalı bir biçimde giderilmesini sağlar. Alice’in boyunun uzamasının penise imrenme olarak yorumlandığı; Alice’in büyüyüp küçülen bedeninin penisin masturbasyon ve cinsel ilişki esnasında uğradığı değişiklikleri temsil ettiği ve sıkça geçen anahtar - kilit ile cinsel birleşmenin sembolize ettiği söylenebilir (Millikan, 2011). Öte yandan Alice’in büyüyüp küçülmesi, Alice’in vücudundaki değişimleri anlamlandırmaya çalışması şeklinde yorumlanabilir. Dolayısıyla bu durum sadece çocuğun kendi bedenini yeni yeni keşfetmeye başlamasıyla uğradığı fiziksel değişikliklere şaşırması olarak da yorumlanabilir (Fromm, 1991).

Ayrışma - bireyleşme döneminin son alt evresi bireyliğin pekişmesi ve coşkusal nesne sürekliliğidir. 24. ve 36. aylar arasında görülen bu dönem, iki ana amaç doğrultusunda ilerlemektedir. Birincisi, belli bir birey olma niteliğinin kazanılması olarak vurgulanmaktadır. İkincisi ise nesne sürekliliğine ulaşmaktır (Mahler ve ark., 2003). Winnicott’a (1998) göre çocuk ilk etapta zamanda ve mekânda dağınık tecrübeler yaşamaktadır ve bütünleşmemiştir. Bu tecrübeler kendiliğin temellerini oluşturur. Kendiliğin bütünleşmesi, gelişmesi annenin oluşturacağı çevreyle gerçekleşmektedir. Alice hem birinci hem ikinci kitapta sıkça kendisiyle ve adıyla ilgili “‘Gerçeğim ben!’ dedi Alice, ağlamaya başladı. ‘Ağlamakla gepgerçek olamazsın,’ diye atıldı Bücüş, ‘ağlanacak bir şey yok.’ ‘Gerçek olmasaydım,’ dedi Alice gözyaşları arasında gülerek, her şey öyle saçmaydı ki, ‘ağlayamazdım bile.’” (Carroll, 2001) gibi diyaloglar içinde bulunmuştur. Adının Alice olduğunu hatta diğer nesnelere de kendilerine ait adları olması gerektiğini sık sık söylemektedir ve bu şu şekilde örneklenebilir: “‘Peki kendilerine seslenildiğinde anlamıyorlarsa bir ad taşımanın ne yararı var?’ ‘Onlara yararı yok tabii,’ dedi

Alice, ‘ama herhalde bu adları koyanlara yararı dokunuyordur. Dokunmasaydı, her şeye neden bir ad takılındı ki?’” (Carroll, 2001). Kendi adıyla ve etrafında ki nesnelere adlarıyla ilgili sürekli sorgulama içerisinde olması, Alice’in kafasında kendilikle ilgili soruların olduğuna işaret edebilir. Bu açıdan bakıldığında Alice ve annesi arasındaki bu kucaklayıcı çevrenin beklenen şekilde oluşmadığı düşünülebilir. Diğer bir yandan, Alice’in birey gelişimine bakıldığı zaman, eleştirilmekten hoşlanmayan bir yapıya sahip olduğu ve hem eleştirilmemek hem de merakını gidermek için ardı arkası kesilmeyen sorulara başvurduğu görülmektedir. Alice’in maceraları boyunca sorduğu sorular, onu yeni meraklara sürüklemekte ve Alice’in yeni tecrübeler kazanmasını sağlamaktadır. Bu durum Alice’in birey olma yolunda ilerlemek istemesi olarak yorumlanabilir. Alice maceraları boyunca her türlü içecek ve yiyecekleri hiç düşünmeden yemiştir ve içmiştir, farklı yollar denemekten hiç vazgeçmemiştir.

Normal ortakyaşamsal evrede anne ile duygusal bir bağ oluşturma yetisi, sonraki ilişkilerdeki bağ kurma yetisi ile ilişkili olduğu bilinmektedir (Mahler ve McDevitt, 1980). “Eski odadaki kadar ısınacağım burada belki daha çok, ne de olsa burada beni ateşin başından kovacak kimse yok. Beni aynadan görmeleri, ama erişememeleri ne keyifli olacak!” (Carroll, 2001) Aynanın İçinden romanında geçen bu cümlelerden Alice ve bakım vereni ya da ailesiyle ilgili birkaç yorum yapılabilmektedir. Ebeveynlerinin koruma içgüdüleriyle Alice’i ateşin yanından almak istedikleri düşünülmüştür. Güvenli bağ kuran çocukların duygusal ve fiziksel ihtiyaçları ebeveynleri tarafından cevaplanır (Ainsworth ve Bowlby, 1991). Bu durumda Alice’in ailesiyle kurduğu ilişkinin güvenli bağlanma temelinde olması gerekmektedir. Öte yandan Alice’in ateşin yanından kovulduğunu düşünmesi bu düşünceyi desteklemez niteliktedir. Güvensiz bağlandığı düşünülen Alice’in ailesinin ona karşı tutumunun otoriter olduğu düşünülmektedir. Alice’in burada kendisine sürekli müdahale edilmesinden rahatsız olduğu ve bakım vereni ya da ailesinden uzak olmasının ona keyif verdiği söylenebilir. Otoriter ebeveynler çocuk üzerinde yüksek kontrol sağlamak isterlerken çocuk ile ilişkilerinin yeterli sıcaklıkta olmadığı söylenmektedir. Otoriter stile sahip ebeveynler çocuklarını dış dünyaya karşı teşvik ederken çocuklarının duygusal ihtiyaçlarına karşı duyarsız kaldıkları ve katı bir disipline sahip oldukları ifade edilmektedir (Hubbs-Tait, Kennedy, Page, Topham ve Harrist, 2008). Ayrıca Aynanın İçinden adlı romanda Alice birçok kez bakım vereni tarafından cezalandırıldığını ifade etmiştir: “İşte sana üç suç Kitty, daha hiçbirinin cezasını çekmedin. Biliyorsun, bütün cezalarını çarşamba haftasına saklıyorum. Ya benim bütün cezalarımı biriktirselerdi!” dedi Alice kediden çok kendine söylercesine. ‘Bir yılın sonunda ne yaparlardı? Hapse gönderilirdim herhalde, günü geldiğinde. Ya da, hımm düşünüyem, diyelim her ceza, akşam yemeği yememek olsaydı. O zaman o berbat gün gelip çattığında bir anda elli akşam yemeğinden birden yoksun kalırdım!” (Carroll, 2001). Otoriter ebeveynliği çocuklarının gelişimi için gerekli gören anne babalar, otoriter tutumun çocuklarının kendilerini ifade etmesine engel teşkil etmesi sebebiyle çocuklarının bireyleşmesini ketyebilirler (Aksoy ve Kılıç, 2009). Nesnenin ebeveynleri tarafından suçlu, korkmuş hissettirilmesi sonucu öznenin hedefe dönüşmesi (nesne tarafında fazla korumacı aynı zamanda yıkıcı tutuma maruz kalması) yansıtma olarak ifade edilmiştir (Ogden, 1979). Çocukların cezalandırılması ve öfke duygularının bastırılması (Atak, 2011) onlarda yansıtmanın sonucu olarak saldırganlık yaratabilir. Bu bağlamda cezalandırıcı ebeveyn ile kurulan bağın, diğer nesnelere kurduğu ilişkileri olumsuz etkilediğine ve saldırganlık ile ilişkisine Alice’in papatyalarla olan diyalogu örnek gösterilebilir.

Alice konuşan çiçeklerin bulunduğu yerdeyken onlarla sohbete başlar. Kendi çiçeklerinin neden

konuşmadığını merak etmektedir. Konuştukça, tüm çiçeklerin kendilerinde güzel bulduğu özelliklerin farklı olduğunu fark etmektedir. Gül rengi önemserken, Pars-zambağı şekle önem verdiği için bahseder. Alice bu farklılıklar karşısında gergin hissetmektedir. Alice'in merak ile beslenen sorgulayıcı özellikleri, farklılıkları görmesini ve yeni keşifler yapmasını sağlamasına rağmen işleyen bölme savunması, Alice'in papatyanın da diğerleri gibi bir çiçek olduğunu kabul etmesinin önüne geçmektedir. Bu savunma, aynı zamanda "iyi" ve "kötü" ben temsillerinin sürdüğüne de işaret etmektedir. Alice'in de ayrışma - bireyleşme sürecinde olan bir çocuk olması ancak kendine has özellikleri ile diğer çocuklardan ayrışması; Gül, Pars-zambağı ve papatyayı birer çiçek yaparken renk ve şeklen farklı olarak birbirilerinden ayrışmalarına benzemektedir. Bu sohbet süresince, Alice'in kendinden zayıf gördüğü, kendisine karşı koyamadığını düşündüğü canlılara ceza verme isteği papatyalar üzerinden görülmüştür. Tehdit edilen papatyalar, Alice'in bölünmüş kendiliğinin "kötü" temsilinin papatyaya yansıtılması olarak düşünülebilir. Yansıtılan "kötü" benin, Alice'in annesini, "Aldırma!" dedi Alice yatıştırıcı bir sesle, sonra yine bağırma başlanan papatyalara doğru eğilerek, 'Dilinizi tutmazsanız, sizi koparırım!' diye fısıldadı." (Carroll, 2001) diyerek yeniden taklit ettiği ve içselleştirdiği cezalandırıcı ebeveyni saldırgan davranışlar ile pekiştirerek sürdürdüğü söylenebilir. Öznenin özdeşim nesnesi ile doğumundan itibaren bir ilişki içerisinde olduğu düşünülürse, nesnenin yapısal özelliklerinin öznenin hayatı boyunca yaşadığı olaylara çözüm aramasında veya kaygı geliştirmesinde büyük rol oynadığı söylenmiştir (Eremermiş ve ark., 2009). Alice'in eleştiri almak gibi gerçek hayatta başa çıkmakta zorlandığı durumları oyun yolu ile yeniden kurguladığı ve bu yolla tüm güçlülük sağladığı düşünülmektedir. Maceraları ve oynadığı oyunlar sırasında kendisi ebeveyn gibi davranmakta ve kendisinin cezalandırıldığı gibi o da oyunda ceza verip, tehdit etmektedir (Topcu, kişisel görüşme, 10 Nisan 2017). Alice'in nesne ile kurduğu özdeşim sonucu nesneyi temsil eden kraliçe gibi olmak istemesi, yanı sıra gücünün yettiği canlılara karşı öfkeli ve saldırgan davranışlar gösteriyor olması nesne ile kurduğu ilk ilişkiye bağlı olarak ileriki yaşantısının aynı paralellikte şekillendiği olarak yorumlanabilir. Aynı zamanda, bu karşı gelme davranışı çocuğun kendi istemediklerini söyleyebilmesi durumunda benlik gelişimi, kimlik kazanımı için olumlu bir adım olduğu ve bu alt evrenin önemli özelliklerinden özerklik isteğine hizmet ettiği söylenmektedir (Mahler ve ark., 2003). Bu dönemki çocuklarda büyüklere karşı gelme, kendi istediklerini yaptırma davranışlarının söz konusu olduğu gözlemlenebilir. Alice Harikalar Ülkesinde romanında özerklik isteği ve karşı gelme davranışıyla beraber Alice'in kendi istediğini yaptırması şöyle örneklenebilir: "Jüri kararını versin," buyurdu. 'Hayır!' diye atıldı Kraliçe. 'Önce hüküm yerine getirilsin, sonra karar verilsin.' 'Ne saçma sapan şeyler!' diye bağırды Alice. 'Önce hüküm yerine getirilecekmiş!' 'Dilini tut!' dedi Kraliçe; öfkeden kıpkırmızı kesilmişti. 'Tutmayacağım işte!' dedi Alice." (Carroll, 1992).

Otoriter ebeveynlerce yetiştirilen çocuklar bir süre sonra otoriteye karşı çekingen, kendinden istenileni fazlasıyla yerine getiren, kendilerinden güçsüzlere karşı saldırgan, otoritenin baskısı kalktığında isyankar davranan ve kural tanımayan kişilik geliştirilebilirler. Otoriter ebeveynliği çocuklarının gelişimi için gerekli gören anne ve babalar, çocukların kendilerini ifade etmesine engel teşkil edebileceğinden çocukların bireyleşmesini ketleyebileceği gibi, çocuğun merak duygusuna karşın kendisini kısıtlayan kötü anne ile savaşıarak dış dünyayı keşfine olanak sağladığı için ayrışma ve bireyleşme sürecine hizmet ettiği belirtilmiştir. Alice'in hikâye boyunca bir yandan otoriteye uyumlu davranırken başka bir yandan da otoriteyi kabul etmeyen davranışlar

sergilediği gözlemlenmiştir. Alice'in otoriteye uyumlu davranışlarının nesneden bakım almasını sağlarken; keşfetmeye yönelik merakının ise nesnenin uygun görmediği davranışlar olarak algılandığı ve savaşılarak dış dünyanın keşfine hizmet ettiği düşünülmüştür.

Bireyliğin pekişmesi ve coşkusal nesne sürekliliği evresinde çocuklarda; hayal kurma, sözel iletişim yeteneklerinde artış, yaşanan olayları değerlendirebilme gibi birçok bilişsel işlevin geliştiği gözlemlenmektedir. Çocuğun konuşmaya başlamasıyla birlikte daha amaçsal oyunlar gözlemlenmekte ve zaman algısının geliştiği görülmektedir (Mahler ve ark., 2003). Alice'de ise, yaşadıklarının rüya olduğunu fark etmesi, böylece gerçek hayattaki zaman algısına sahip olduğunun düşünülmesine yol açmıştır. Yaşadığı olaylardan ders çıkarması ve uyandığında bu sonuçları gerçek hayatında uygulayacağını dile getirmesi de amaca yönelik çıkarımlarda bulunduğu işaret etmektedir.

Çalışmada yapılan incelemelerin özeti olarak, Mahler'in kuramı ışığında Alice karakterinin ayrışma - bireyleşme dönemi incelenmiş ve literatür bilgisiyle desteklenen bu incelemeler sonucunda Alice'in ayrışma - bireyleşme dönemini beklenen yönde tamamladığı çıkarımı yapılmıştır. Alice'in bireyliğinin pekişmesi açısından ele alındığında, Alice rüyalarının başlangıcında Harikalar Ülkesini yabancılamış ve karşılaştığı karakterlerden korkmuş, sonrasında yavaş yavaş uyum sağlamaya başlamış, uyum sağladıktan sonra kraliçe olma isteği içine girmiş ve birçok maceraya korkusuzca atılmıştır. Sonuç olarak, Alice karakterinin duygu, düşünce ve davranışları göz önünde bulundurulmuş, çalışma buna yönelik şekillendirilmiştir.

Bu çalışmada bazı kısıtlamalar ve bu kısıtlamalar doğrultusunda gelecek çalışmalar için öneriler bulunmaktadır. Okunan kitaplar Türkçe yazılmamış olup kitapların çevirileri okunmuştur. Yazarın asıl anlatmak istediği duygu ve düşüncenin, çeviri kitapta verilmek istenen duygu ve düşüncenin anlaşılmasında yetersiz olabileceği düşünülmüştür. Gelecek çalışmalar için kitabın çeviri yanında anadilinde de okunup Alice'in ve diğer karakterlerin duygu düşüncelerinin netleşmesi açısından daha yararlı olacağı önerilmektedir. Ayrıca Alice Harikalar Ülkesinde romanı iki farklı yayından okunmuştur, yapılan yorumların bu noktada farklılıklara sebep olacağı düşünülmektedir. Alice karakterinin yaşı Alice Harikalar Ülkesinde romanında belirsizken, Aynanın İçinden romanında Alice'in yaşı yedi buçuk olarak belirtilmiştir. Bundan dolayı Alice Harikalar Ülkesinde romanında Alice'in yaşı tahmini olarak değerlendirilmiş ve bu tahmine göre yorumlama yapılmıştır. Okunan kitaplarda anne ve baba bilgisi net olarak verilmemiştir. Bu sebeple Alice'in ben gelişimi incelenirken aile bağlarıyla direkt bir ilişki kurulamadığı için bu ilişkinin yordanılmasında zorlanılmıştır. Ayrıca gelecek çalışmalar için Alice Harikalar Ülkesinde ve Aynanın İçinde filmlerinin izlenmesinin karakterin daha iyi değerlendirilmesinde etkili olabileceği düşünülmüştür. Filmlerde verilen anne ve baba bilgisinin, Mahler'in kuramı ile ilişki kurmak açısından daha verimli olacağı düşünülmektedir. Romanlar gerçek hayat üzerinden değil rüyalar üzerinden ilerlediği için çalışma boyunca Alice'in yaşadıkları sembolik düzeyde değerlendirilmiş ve yorumlanmıştır. Son olarak, Mahler'in kuramında açıkça belirtilen özne ve nesne ilişkisi bu çalışmada, her iki romanda da nesnelere değişken olması sebebiyle planlandığı doğrultuda kurulamadığı için yorum yapılırken zorlanılmıştır. Buradan yola çıkarak gelecek çalışmalarda tek bir nesne seçilmesi inceleme ve yorumlama açısından daha anlaşılabilir olacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Ainsworth, M. S., ve Bowlby, J. (1991). An ethological approach to personality development. *American Psychologist*, 46(4), 333-341.
- Aksoy, A. B., ve Kılıç, U. P. Ş. (2009). Asya kültürlerinde ebeveynlik stilleri ve uygulamaları. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(2), 14-25.
- Atak, H. (2011). Kimlik gelişimi ve kimlik biçimlenmesi: Kuramsal bir değerlendirme. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 3(1), 163-213.
- Carroll, L. (1992). *Alice harikalar ülkesinde*. (T. Uyar, Çev.) Ankara: Can Yayınları.
- Carroll, L. (1998). *Alice harikalar ülkesinde*. (K. Bruian, Çev.) Çağdaş Yayıncılık.
- Carroll, L. (2001). *Aynanın içinden*. (T. Uyar, Çev.) Ankara: Can Yayınları.
- Çevik, A., ve İlhan, R. (2013). Önyargıların psikolojisi: Psikodinamik bir gözden geçirme. *Nesne-Psikoloji Dergisi*, (1), 50-65.
- Eremiş, S., Bellibaş, E., Özbaran, B., Büküşoğlu, N. D., Altıntoprak, E., Bildik, T., ve Çetin, S. K. (2009). Ayrılma anksiyetesi bozukluğu olan okul öncesi yaş grubu çocukların annelerinin mizaç özellikleri. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 20, 14-21.
- Fromm, E. (1991). *Freud Düşüncesinin Büyüklüğü ve Sınırlılığı*. (A. Arıtan, Çev.) İstanbul: Arıtan Yayınları.
- Freud, S. (1996). *Beş konferans ve psikanalize toplu bakış*. (K. Şipal, Çev.) İstanbul: Cem Yayınları.
- Hubbs-Tait, L., Kennedy, T. S., Page, M. C., Topham, G. L., ve Harrist, A. W. (2008). Parental feeding practices predict authoritative, authoritarian, and permissive parenting styles. *Journal of the American Dietetic Association*, 108(7), 1154-1161.
- Kernberg, O. F. (1975). *Borderline conditions and pathological narcissism*. New York: Jason Aronson.
- Mahler, M. S. (1968). *On human symbiosis and the vicissitudes of individuation*. New York: International Universities Press.
- Mahler, M. S., ve Gosliner, B. J. (1955). On symbiotic child psychosis: Genetic, dynamic and restitutive aspects. *The Psychoanalytic Study of the Child*, 10(1), 195-212.
- Mahler, M. S., ve McDevitt, J. B. (1980). The separation-individuation process and identity formation *The Course of Life*, 1, 395-406.
- Mahler, M. S., Pine, F., ve Bergman, A. (2003). *İnsan yavrusunun psikolojik doğumu*. (A. N. Babaoğlu, Çev.) İstanbul: Metis Yayınları.
- McWilliams, N. (2009). *Psikanalitik tanı klinik süreç içinde kişilik yapısını anlamak*. (E. Kalem, Çev.) İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Millikan, L. (2011). *The psychoanalytic approach*.
<https://www.carleton.edu/departments/ENGL/Alice/CritPsycho1.html>
- Ogden, T. H. (1979). On projective identification. *International Journal of Psycho-Analysis*, 60, 357-373.
- Piaget, J. (1962). *Play, dreams, and imitation in childhood*. (G. Gattegno & F. M. Hodgson, Trans.). New York, NY: Norton.
- Tarhan, N. (2012). Stres zekânın düşmanı. <http://www.nevzattarhan.com/stres-zekanin-dusmani.html>

- Tüzün, O., ve Sayar, K. (2006). Bağlanma kuramı ve psikopatoloji. *Düşünen Adam*, 19(1), 24-39.
- Vahip, I. (1993). Separation and individuation theory. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 4, 60-66.
- Winnicott, D. W. (1998). *Oyun ve gerçeklik*. (S. M. Tura, Çev.) İstanbul: Metis Yayınları.

Summary

A Critical Review of “Alice in Wonderland” based on Mahler’s Theory: The Role of Alice’s Adventures in Self-Development

Bige Hazal Özgürdal

Büşra Cansu Doğan

Özge Arıcan

Ezgi Nur Taşın

Beyza Kızılkaya

Merve Topcu

Çankaya University

Faculty of Arts & Sciences, Department of Psychology

In this study, it was aimed to investigate the role of Alice’s emotions, thoughts, and behaviors in her self-development through Mahler’s *separation – individuation* theory and other relevant literature. The novels entitled as “Alice in Wonderland” and “Alice Looking through Glasses” were evaluated for these aims. According to Mahler, the first six months of life consists of two stages, namely, *normal autistic phase* and *normal symbiotic phase*. It was claimed that the baby (subject) and the primary caregiver (object) are not differentiated from each other at these stages. The novel starts with the scene in which Alice sleeps in her sister’s arms. This scene can be interpreted as symbolization of Alice’s first six months of her life. During this period, when the primary caregiver who protects the baby from internal and exogenous factors is unavailable, the baby reacts. Alice reacts with frustration and tension to the strangers when her caregiver is absent. In normal symbiotic phase, the baby starts to perceive his/her caregiver. The most important feature of this phase is the emotional bond established between the baby and the caregiver. The stage after the sixth month was considered as separation - individuation phase. Separation - individuation phase consists of four sub-stages which are *differentiation*, *practice*, *re- rapprochement* and *consolidation of individuals and continuity of enthusiastic objects*.

The emotional bond is the key point of baby’s separation from the caregiver at the *separation – individuation* phase. In the first novel, there is a door, which is opened to Wonderland. It is an obstacle between Wonderland and the real world. Although Alice does not know anything about where the door opens to, she still stands in front of the door. The door represents a separation between the baby’s inner and outside world. The first sub-stage of separation – individuation phase is *differentiation*. In that phase, the baby has curiosity about his/her environment. Alice’s curiosity about her environment is seen many times. Her excessive curiosity means that she is ready to separate from her caregiver. The second sub-stage is *practice*. At this stage, behaviors are goal-oriented. The baby starts to move away from the mother with an optimal distance. After a while s/he turns back. Additionally, narcissism shows up. Deficiencies in mother – child relationship and higher expectations from child can cause narcissism. Child becomes stressful and anxious towards these expectations. Consequently, child initiates role-plays. Alice talks to Mabel as a substitute mother. *Re-rapprochement* is the third sub-stage of separation – individuation stage. The child wants to discover the world. However, s/he must leave his/her mother. Throughout Alice’s adventures, her dialogs and questioning correspond to satisfying her

curiosity. In this stage, child realizes sexual discrepancies that can help to be aware of child's body. Alice's attempts to make sense of her body's changes can be classified under this stage. The last sub-stage of separation – individuation stage is *consolidation of individuals* and *continuity of enthusiastic objects* that has two main objectives: acquisition of being an individual and reaching object permanence. Alice's endless curiosity means to desire to achieve being an individual. Child develops skills to differentiate role- "play" and the real life. Current paper aims to emphasize Alice's self-development and individuation. It is thought that Alice approached her *separation – individuation* throughout her adventures. Both novels are based on the dreams of Alice. Therefore, interpretations are based on symbols or images in the novels. Since the books were translated to Turkish; two books have inconsistencies; and the books do not cover detailed information about child-caregiver relationship, sometimes it was hard to make connections between the theory's concepts and Alice. Further studies may consider these limitations for future studies.